

CAPITULATIE

het moment gekomen was om te handelen conform het de vorige dag gegeven bevel. Pesman zond een kapitein die het Japans meester was, noordwaarts. Deze werd voor de bevelhebber geleid van de Japanse troepen die Kalidjati hadden veroverd, kolonel Tosjinari Sjoji¹. De kapitein kreeg te horen dat het vuren onmiddellijk zou worden gestaakt en dat kolonel Sjoji zich de volgende ochtend naar het ca. 2 km benoorden Bandoeng gelegen hotel *Isola* zou begeven waar Pesman zijn stafkwartier had gevestigd; daar wenste Sjoji de capitulatie van het restant van de Groep-Bandoeng en van de overige eenheden die zich op of bij de Bandoengse hoogvlakte bevonden, nader te regelen.

★

Van het bevel dat ter Poorten op vrijdag aan Pesman had gegeven, waren door een misverstand kopieën gezonden aan de staven van alle eenheden op en bij de hoogvlakte. De inhoud er van drong tot talrijke officieren en minderen door, waarmee aan hun toch al geschokt moreel een nieuwe slag werd toegebracht: waarom zou men doorvechten als, kennelijk, de overgave op handen was?

Op zaterdag raakte het bericht van de naderende capitulatie in nog bredere kringen bekend. Wapens werden weggeworpen, militairen staken zich in burgerkleren of maakten ten teken van overgave witte lappen aan stokken vast; sommigen lieten van hun bajonet een witte zakdoek hangen of deden een witte halsdoek om, anderen spanden witte lakens bij de plek waar zij zich bevonden. De nervositeit werd versterkt doordat Japanse bommenwerpers opnieuw boven Bandoeng verschenen – de ene bom die afgeworpen werd, kwam, gelijk vermeld, bij de residentswoning terecht. Van het Nederlandse deel van de burgerij begon zich een paniek meester te maken. Uit pers en radio had men in de invasiemaanden vernomen dat de Japanners op enkele plaatsen in Indië tot wreedheden waren overgegaan en door sommigen werd nu verwacht dat zij in Bandoeng niet anders zouden optreden. Tijdschriften met anti-Japanse artikelen, drukwerken die duidelijk van verbondenheid met de Geallieerde zaak getuigden, rood-wit-blauwe en oranje vlaggen, portretten van leden van het Koninklijk Huis, foto's van Churchill en Roosevelt werden verbrand en gouden en zilveren sieraden verborgen of haastig

¹ Het is in Japan gebruikelijk, eerst de familienaam en dan de eigenaam te vermelden – om misverstand te voorkomen bezigen wij de ten onzent gebruikelijke volgorde.